

13. Discours prononcé par le président de la République devant le Parlement réuni en Congrès, à la suite des attaques terroristes du 13 novembre 2015 [Електронний ресурс] / François Hollande. – Режим доступу до промови: <http://www.elysee.fr/videos/discours-du-president-de-la-republique-devant-le-parlement-reuni-en-congres-2/>.

14. Racine J. Phèdre [Електронний ресурс] / Jean Racine. – Режим доступу до книги : <http://www.inlibroveritas.net/oeuvres/676/phedre#pf10>.

15. Renard J. Poil de Carotte [Електронний ресурс] / Jules Renard. – Режим доступу до книги : <http://www.inlibroveritas.net/oeuvres/15902/theatre>

16. Saint-Exupéry A. Le petit prince [Електронний ресурс] / Antoine de Saint-Exupéry. – Режим доступу до книги : http://www.ebooksgratuits.com/pdf/st_exupery_le_petit_prince.pdf.

УДК 811.112'378

Л. М. Курченко,

Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, м. Київ

КЛАСИФІКАЦІЯ ВСТУПНИХ ВИМОГ УНІВЕРСИТЕТІВ НІМЕЦЬКОМОВНОГО АРЕАЛУ ЄВРОПИ ЩОДО РІВНЯ ВОЛОДІННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ

У статті описуються і класифікуються вступні умови з німецької мови університетів німецькомовного ареалу Європи і демонструється необхідність пристосовувати навчальні результати з іноземної мови в українських вишах до вимог спільного європейського освітнього простору.

Ключові слова: німецька мова, вища освіта, Європа, Німеччина, Австрія, Швейцарія, Болонський процес, вступні вимоги.

CLASSIFICATION OF ADMISSION REQUIREMENTS TO GERMAN LANGUAGE PROFICIENCY IN UNIVERSITIES OF THE GERMAN-SPEAKING AREA IN EUROPE

The article deals with admission requirements to German language proficiency of the top universities in the German speaking area in Europe. A variety of German language competence certification tests, accepted in the best German-speaking universities in Switzerland, Germany and Austria have been described and classified, TestDAF has been spotted as the most suitable orientation point for the Ukrainian higher education to adjust language learning outcomes to the CEFR requirements of the common European educational space in the framework of the Bologna process.

Key words: German language, higher education, Europe, Germany, Austria, Switzerland, Bologna process, admission requirements.

КЛАСИФІКАЦІЯ ВСТУПНИХ ВИМОГ УНІВЕРСИТЕТІВ НІМЕЦЬКОМОВНОГО АРЕАЛУ ЄВРОПИ К УРОНЮ ВЛАДЕННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ

В статті описуються і класифікуються вступні умови з німецької мови університетів німецькомовного ареалу Європи і демонструється необхідність пристосовувати навчальні результати з іноземної мови в українських вишах до вимог спільного європейського освітнього простору.

Ключові слова: німецький язык, вище образование, Европа, Германия, Австрия, Швейцария, Болонский процесс, вступительные требования.

З переходом на єдиний європейський освітній стандарт, прийнятий в 1999 році в Болоньї на конференції міністрів освіти 29 країн [1, с. 341], у Європі посилюється тенденція до уніфікації критеріїв і вимог у сфері вищої освіти, що справді сприяє підвищенню мобільності студентів і дає їм нову ступінь свободи у реалізації свого інтелектуального потенціалу. Чим швидше і якісніше вища освіта України пристосовується до цих єдиних умов, тим успішнішим буде процес її європейської інтеграції, вище попит на надання освітніх послуг і міжнародне визнання. Мультилінгвальність кожного громадянина, тобто володіння, окрім рідної, ще кількома європейськими іноземними мовами, є одним з наріжних каменів стратегії розвитку Європейського Союзу. Щоб забезпечити відповідність українських університетів цим амбіційним запитам, стратегам вітчизняної вищої освіти та викладачам іноземних мов у вищих навчальних закладах слід ретельно вивчати і втілювати у навчальному процесі вимоги кращих європейських університетів щодо володіння іноземною мовою.

Питання реформування вищої освіти у німецькомовному просторі викликають справедливу зацікавленість дослідників, їх вивчали, зокрема, Н. Воробйов, О. Ігнатова, В. Зубенко, Н. Кузьменко, О. Маковоз, Л. Можаяєва, О. Носова та ін.

Завдання статті полягає у вивченні та класифікації актуальних вимог провідних європейських університетів німецькомовного ареалу щодо володіння вступниками бакалаврату і магістратури німецькою мовою як одного з основних критеріїв їх здатності до навчання, виходячи з умов вступних кампаній 2015/2016 та 2016/2017 навчальних років. Ця інформація може бути покладена в основу адаптування навчальних програм і процесів з німецької мови до європейських критеріїв оцінювання знань з метою значного підвищення ефективності навчання і його привабливості для студентів українських вишів.

Стандартизовані вимоги до рівнів володіння іноземними комунікативними компетенціями сформульовані у положенні Ради Європи «Загальноєвропейські референційні рамки володіння іноземною мовою: вивчення, викладання, оцінка» [3], або скорочено CEFR. Плодом 15-річних напрацювань учасників проекту стало створення стандартної термінології і системи одиниць, в рамках яких рівень володіння комунікативними компетенціями можна описати в однакових категоріях незалежно від особливостей мови, освітнього контексту і методики викладання. Слід наголосити, що ця система стандартизації виходить не з парадигмальних мовних структур (лексика, граматики, фонетика тощо), а саме з комунікативних знань, умінь і навичок мовця, його здатності виконувати когнітивну діяльність, вступати в успішну, соціально і культурно адекватну комунікативну інтеракцію іноземною мовою та досягати поставлених прагматичних цілей в іномовному середовищі [2].

Для даного дослідження ми намагалися відібрати кращі університети німецькомовного ареалу, керуючись об'єктивними критеріями – незалежними світовими рейтингами університетів, а саме: 1) Рейтинг «Топ 100 світових університетів 2015/16» за версією «The Telegraph» [6] і рейтингом світового спеціаліста з інформації у сфері вищої освіти, постачальника інформаційних послуг для Thomson Reuters – компанії Quasquarelli Symonds «Світовий рейтинг університетів 2015/16» [4].

За рейтингом «Топ 100» у першу двадцятку увійшли лише американські і британські університети за винятком Швейцарського федерального інституту технологій, Цюрих (ETH Zürich) – 9-е місце. Університети Німеччини з'являються у рейтингу починаючи з 29-го місця, яке посів Людвіг-Максиміліан-Університет Мюнхен, далі слідують Гейдельберзький університет (37), Берлінський університет ім. Гумбольдта (49), Мюнхенський технічний університет (53), Берлінський вільний університет

(72), університет Тюбінген (78), Фрайбурзький (84) Боннський (94) і Геттингенський (99) університети. Австрійські університети не увійшли до першої сотні взагалі.

За версією QS у першій сотні опинилися німецькі університети ТУ Мюнхен (60), Гейдельберзький університет (66), ЛМУ Мюнхен (75) і Інститут технологій Карлсруе (93). Німецькомовна Швейцарія представлена у рейтингу Швейцарським федеральним інститутом технологій ETH Zürich (9) і Цюріхським університетом (85). Австрійські університети у першу сотню не потрапили і тут, хоча компанія відмічає їхню привабливість для студентів.

Аналіз вступних вимог до володіння німецькою мовою зазначених найрейтинговіших університетів Німеччини і Швейцарії показав, що вступники, які володіють німецькою мовою на рівні B2, мають шанс бути допущеними до навчання лише після успішного складання вступного іспиту DSH (Deutsche Sprachprüfung für den Hochschulzugang) з оцінкою щонайменше 2 або 3. Стандартний пороговий рівень, який дозволяє вступити до цих університетів без мовного екзамену на основі сертифікатів зовнішнього тестування, відповідає **рівню C1** за іспитами TestDAF, DSH, DSD, ZOP, KDS, GDS, для Мюнхенських вишів також DSP, а Goethe-Zertifikat приймається здебільшого без зауважень лише на рівні C2, що свідчить про деяку невідповідність Goethe-Zertifikat C1 стандартам CEFR. Найвимогливішими у цьому переліку є німецькі університети. Обидва цюріхські виші більш лояльно підходять до мовних вимог: вони готові за певних умов приймати Goethe-Zertifikat C1 і мають дещо ширший перелік сертифікатів включно з ÖSD C1 з мінімальною оцінкою «добре» в усіх розділах. Рівень B2 характеризує самостійне вживання мови на рівні вище середнього, рівень C1 – впевнене компетентне вживання мови і рівень C2 – компетентне вживання мови досвідченими мовцями.

Для встановлення рівня комунікативної компетенції вступників університети німецькомовного ареалу користуються різноманітним екзаменаційним інструментарієм. Це можуть бути власні мовні іспити DSH (Deutsche Sprachprüfung für den Hochschulzugang) в межах університету або загальнонімецької системи тестування UniAssist, а також результати Feststellungsprüfung – іспиту на придатність до навчання у виші, який проводять Studienkolleges – централізовані регіональні підготовчі структури. Окрім того, університети визнають результати незалежних мовних тестів, орієнтованих на академічну сферу. Про обсяги визнання і географічну сферу застосування зовнішніх мовних іспитів можна судити із таблиці 1.

Наведені у таблиці зовнішні тести можна класифікувати за різними критеріями.

За мовною орієнтацією:

- багатомовні: TELC, UniCert (не набули широкого поширення у німецькомовному регіоні);
- німецькомовні: KSD, GSD, ZOF, G-Z, TestDAF, ÖSD, DSH, DSD.

За сферою призначення:

- академічні: TestDAF, UniCert, DSH, DSD, TELC Deutsch C1 Hochschule;
- універсальні: KSD, GSD, ZOF, Zertifikat Deutsch, ÖSD, TELC та ін.

За географічною сферою визнання:

- весь німецькомовний регіон: DSH, DSD, TestDAF;
- Німеччина і Швейцарія: KSD, GSD, ZOF;
- Австрія і Швейцарія: ÖSD;
- Окремі країни та регіони: DSP (München), ÖIF, IZW (Wien) тощо.

За наявністю інших передумов і обмежень, крім знань:

- Широкодоступні (Goethe-Institut, TestDAF, ÖSD)
- Вимагають інших передумов (DSD, DSH, DSP та ін.).

Таблиця 1.

Порівняльна характеристика вимог до зовнішньої сертифікації володіння німецькою мовою університетів Швейцарії, Німеччини і Австрії у 2015/16 навчальному році

Університет	D S H	D S D	K S D	G S D	Z O P	Test DAF- всі част.	Goe- the Zert.	Ö S D	Інше
<i>Швейцарія</i>									
ETH	3	2*	+	+	+	TDN4	C1* C2	C1*	UniCert3
UZH	2, 3	2	+	+	+	TDN4, части- ни TDN3	C1* C2	C1	TELC C1
<i>Німеччина</i>									
TU München	C2	2, 3 (част.- B2+)	+	+	+	TDN4	C2	-	DSP 2 (Sprachinstitut München)
LMU	2	2	-	+	+	TDN4	-	-	DSP 2 (Sprachinstitut München)
Heidelberg	2	2	+	+	+	TDN4	-	-	Feststellungs-prüfung Studi- enkolleg
FU Berlin	2	2 C1 всі част.	+	+	+	TDN4	C2	-	Feststellungs-prüfung Studi- enkolleg
<i>Австрія</i>									
Uni Wien	+	2	-	-	-	TDN4	B2	B2	Мовні курси Uni Wien / ін. австр. ун-ту, Language University Center ; TELC B2 ÖIF B2

TU Wien	2	-	-	-	-	-	-	B2	Innovations-zentrum Wien B2.2 Wiener Internationale Hochschul-kurse B2.2
WU Wien	2	2	-	-	-	TDN4	B2	B2	Innovations-zentrum Wien B2.2; Uni Wien, In-t Germanistik Sprachprüf.
Uni Graz	2	2	-	-	-	-	C1	C1	

* Додаткові умови

Отже, з урахуванням усіх наведених класифікацій, а також значно більшої стандартизованості у порівнянні з іншими мовними іспитами, лідером зовнішніх тестів з німецької мови справедливим буде визнати TestDAF, створений спеціалізованим інститутом на замовлення Німецької служби академічних обмінів DAAD, Конференції ректорів вузів HRK і Goethe-Institut і обов'язковий до визнання в усіх університетах Німеччини. Успішне складання іспиту TestDAF свідчить про достатнє для студіювання володіння німецькою мовою на рівні від B2 до C1 і вміння:

- Виявляти детальну інформацію у коротких текстах різного змісту;
- Розуміти деталі і основні положення газетних і наукових текстів;
- Виявляти детальну інформацію у повсякденних ситуаціях;
- Слідкувати за перебігом інтерв'ю або бесіди на академічні теми;
- Розуміти наукові доповіді;
- Писати добре структуровані тексти, логічно і чітко викладаючи думки;
- Описувати, порівнювати і узагальнювати дані;
- Висловлювати власну точку зору у дискусії або бесіді, аргументовано і зважено пропонувати альтернативи і висувати гіпотези [5].

Кандидат, який успішно склав всі частини TestDAF на оцінку TDN4 і вище, вважається таким, що повністю виконав вступні вимоги з німецької мови, і результати тесту є обов'язковими для визнання всіма вищими навчальними закладами на території Німеччини. Результати TestDAF визнаються ВНЗ і науковими закладами як з метою допуску до навчання, так і з метою визначення комунікативної готовності до наукових досліджень, і не лише у Німеччині, але й у більшості університетів німецькомовного ареалу Європи, зокрема такими, що займають найвищі рейтингові позиції.

З цієї причини модель комунікативних компетенцій, закладену в основу TestDAF, справедливо вважати найбільш повною і досконалою, а тому вартою того, щоб стати головним орієнтиром для викладання німецької мови в університетах України. Наблизивши навчальні результати з німецької мови до вимог TestDAF, ми автоматично наблизимося до спільного європейського освітнього простору.

Література:

1. Носова О. В. Вища освіта в Німеччині в контексті болонського процесу / О. В. Носова, О. С. Маковоз // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг. – 2012. – Вип. 2. – С. 341–347. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2012_2_49
2. Общеввропейские компетенции владения иностранным языком. – Режим доступу : <http://www.esolexams.ru/cef.html>
3. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. – European Commission, Language Policy Unit: Strasbourg, 1986. – 273 p. – Режим доступу : <http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework>
4. QS World University Rankings® 2015/16. – Режим доступу : <http://www.topuniversities.com/university-rankings>
5. TestDaF (Тест Немецкий как иностранный). – Режим доступу : <http://www.goethe.de/lrn/prj/pba/bes/tdf/ruindex.htm>
6. Top 100 world universities 2015/16. – Режим доступу : <http://www.telegraph.co.uk/education/universityeducation/11896268/Top-100-world-universities-201516-THE-rankings.html>

УДК 371.14

А. І. Мельник,

Київський національний лінгвістичний університет, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВИШІВ НА ОСНОВІ ОСОБИСТІСНО-ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ

У статті розглянуто особливості особистісно-діяльнісного підходу як методологічну основу формування професійно орієнтованої іншомовної компетентності студентів немовних вишів та проаналізовано сутність ключових понять дослідження. На прикладі курсу за вибором з навчання іноземної мови продемонстровано практичну реалізацію цього підходу.

Ключові слова: особистісно-діяльнісний підхід, професійно орієнтована іншомовна компетентність, немовні виші, структурування змісту курсу за вибором.

ASPECTS FOR FORMING PROFESSION SPECIFIC FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATION COMPETENCE TO STUDENTS OF NON-LINGUISTIC TERTIARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS ON THE BASIS OF LEARNER-CENTERED APPROACH

The article deals with the features of the personal and activity approach as a methodological basis of the formation of professionally oriented foreign language communication competence. It has been analysed the essence of research basic concepts. It portrays the involvement of this approach in elective course on foreign language.

Key words: learner-centered approach, profession specific foreign language communication competence, non-linguistic tertiary educational institutions, construction of foreign language elective course content.